

Yttrande över betänkandet Gestaltad livsmiljö (SOU 2015:88)

Sammanfattning

Utredningen *Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design* beslutades i maj 2014 och tillsattes med uppdraget att göra en översyn av den nuvarande politiken för arkitektur, form och design som 1998 uttrycktes i handlingsprogrammet *Framtidsformer*, för att föreslå en ny samlad politik för området. Syftet med utredningen är att stärka arkitekturens, formens och designens värde och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen. Kommitteen lämnade sitt betänkande i oktober 2015.

Uppdraget var i korthet att föreslå en ny politik för området efter en bedömning av områdets utmaningar. Man konstaterar att stora samhällsförändringar skett sedan 1998 och att det därför är nödvändigt med en ny politik, med nya mål som kontinuerligt följs upp. Utredningen pekar också på behovet av en gemensam terminologi och gemensamma begrepp för att området ska kunna stärkas. De mest påverkande utmaningarna, som utredningen ser det, är urbaniseringen, staden och landsbygdens utveckling.

Utredningen har studerat och tagit intryck av andra länders politik på området, och att ett – som här föreslås – samlat grepp skulle ge Sverige relativa fördelar. Utredningen föreslår nya mål för politiken: helhetssyn som utgår från kvalitet och samverkan, ett inkluderande och demokratiskt samhälle med goda livsmiljöer, samt en bred och tvärspektoriell kunskapsutveckling inom området (utbildning, utövare, aktörer). För detta föreslås en ny myndighet, *Myndigheten för Gestaltad livsmiljö*. Detta innebär att Arkdes ombildas och ges nya uppgifter. En rad uppgifter för myndigheten föreslås, uppdrag som innefattar pedagogisk verksamhet, fördelning av anslag, uppföljningsverksamhet, en ny designfunktion samt rollen att nationellt erbjuda mötesplatser.

Vidare föreslår man att en riksarkitekt tillsätts, att en utvecklingsfond tillskapas samt att internationellt utbyte ska stärkas samt att fria medel – wild card- system – tillskapas.

Slutligen betonas aspekter som höjd kompetens kring området vad gäller offentlig upphandling, kunskaps- och kompetensinsatser, översyn av lagstiftningen och eventuella förändringar av dessa samt vilka konsekvenser utredningen kan komma att få.

Synpunkter

Landstinget Västernorrland utgår i huvudsak från det regionala perspektivet i sitt yttrande.

Landstinget noterar att utredningen betonar *bred förankring* i samhället för frågorna (sidan 66) och här saknar vi därför resonemang och förslag kring samspelet och samarbetet mellan statlig (nationell?) och regional nivå. Landstinget efterlyser därför regionernas roll och eventuella uppdrag i tillägg till det nationella uppdraget. Exempelvis kan universitet ha en roll i ett regionalt och nationellt perspektiv. Utredningen beskriver glädjande betydelsen av den regionala kompetensen och förordrar regionala handlingsprogram för politikområdet, även om den regionala nivån oftast rör sig mellan en rad nivåer, från lokal till internationell och inte enbart i ett regionalt rum – som något annat än det nationella.

Landstinget instämmer i utredningens syn på att arkitektur, form och design formar *människors livsmiljö och kan bidra till hållbar samhällsutveckling*. Av den anledningen bör uppdraget och ansvaret inte koncentreras för hårt till en enda myndighet, utan behöver spridas. Vad gäller just utbildningsinsatser så beskrivs enbart högskoleutbildningens roll i utredningen. Vi hade gärna sett att man även lyft eftergymnasiala utbildningsinsatser samt folkhögskolornas roll i sammanhanget.

Idag står samhället inför stora utmaningar och därmed stora förändringar av långsiktig karaktär. Det kräver breda och långsiktiga lösningar. Idag har vi ett högt flyktingmottagande i landet, i stora delar av landet är det bostadsbrist och en rad infrastrukturfrågor kräver smarta lösningar. Till detta har vi en växande obalans mellan land och stad, mellan glest och tätt, och vi ser allt fler ”vita” fläckar” på kartan. Förmågan att tänka inkluderande och gestaltad livsmiljö blir en av ödesfrågorna för ett lyckat samhällsbygge.

Utredningen föreslår att SFS 2010:2012 ska ändras så att bidragsgivningen enligt förordningen kan främja arkitektur, form, design och konsthantverk. Det innebär att även de regionala kulturplanerna bör omfatta dessa områden. Man skriver att förslaget i sig inte behöver betyda att mer pengar förs in i modellen, men att landstingen förväntas ställa krav på ytterligare resurser för ändamålet. Från Landstinget Västernorrland vill vi understryka behovet av att nya medel tillskjuts om förordningen ändras. Ställningstagandet är dock att vi inte anser att förordningen ska ändras och att samverkansmodellen ska hantera fler politikområden.

Postadress

Landstinget
Västernorrland
871 85 Härnösand

Besöksadress

Landstingets kansli
Storgatan 1, Härnösand

Telefon

0611-80000

Telefax

0611-80200

E-post

landstinget.vasternorrland@lvn.se

LANDSTINGET VÄSTERNORRLAND

Erik Lövgren
Landstingsstyrelsens ordförande

Inger Bergström
Tf Landstingsdirektör